

UNITÁRIUS KÖZLÖNY

A VALLÁSOS ÉS ERKÖLCSÖS ÉLET ÉBRESZTÉSÉRE

KIADJA A DÁVID FERENC EGYLET

SZERKESZTI:

Dr. BOROS GYÖRGY

FŐMUNKATÁRSÁK:

TARCSAFALVI ALBERT

GYÓRFI ISTVÁN

T A R T A L O M:

A szerkesztő asztaláról	209	„Haladás Petrozsényben“	223
Hozzád kiáltunk... <i>Orbán Lajos</i>	210	Egyházi és iskolai mozgalmak	224
A mi katonáink	211	Méhészeti Közlöny	226

Mennyegzői, konfirmációi s ünnepi alkalommal igen kedves állandó ajándék az imakönyv., **SZIVEMET HOZZÁD EMELEM**, második bővített kiadás írta dr. Boros György, női imakönyvet a sajtó meleg szavakkal üdvözölte, a közönség valláskülönbség nélkül megkedvelte. Ára csinos vászonkötésben, arany kehely és arany címmel 2 K 40 fill. **Bőrkötés** aranyszéllal (barna, sötétkék, fekete) 6 K. **Fehér csont, selyem- és bársony kötés** többféle színben, kiválóan jó papíron 10 K. **Megrendelhető a szerkesztőnél.**

Minden unitáriusnak szól, de aki az unitáriusokról akar szólni, az sem nélkülözheti ezt a könyvet: Az unitárius vallás Dávid Ferenc korában és azután. Mert ebben meg van magyarázva az unitárius vallás eredete és fejlődése, az unitárius egyház jogi. a Ismerteti a vallás alapítóit, az egyház oszlopaait. 400 esztendő nevezetes gondolatai és a négyszáz esztendő, a XIX-ik század értékes alkotásai, mint tiszta tükörből ragyognak vissza ránk ebből a könyvből. Írták legjobbjaink: Ferencz József püspök, báró id Daniel Gábor, báró Petrichevich-Horváth Kálmán, Fekete Gábor v. b. t. t. főgondnokok, dr. Borbély Ferenc, dr. Borbély István, dr. Boros György, Csifé Salamon, Gálfi Lőrinc, dr. Gál Kelemen, Kiss Sándor, Pap Mózes, Szinte Gábor, Tarcsafalvi Albert, dr. Tóth György, Varga Dénes, Vári Albert, dr. Wendte Károly tanárok, lelkészek és Percelné Kozma Flóra. A 200 nagy 8-rét oldalra terjedő könyv ára 3 K., 5 példány postai költségét fizeti a kiadó Dávid Ferenc-Egylet.

Dávid Ferenc képes életrajza írta Pap Domokos. kiadta a Dávid Ferenc Egylet. A csinos kis mű könnyen áttekinthető szépen megírt életrajza a dévai mártirnak. Ára 50 fillér, postán küldve 58 f.

Akinek valakije a háborúban van, rendelje meg az Unitárius Közlönyt, mert minden unitáriusról meg fog emlékezni, Nagyon becses foglalatja a székely vitézségnek!

A jó gyermek könyve 6—8 éves gyermekek számára 3-ik lényegesen javított és átdolgozott kiadásban 50 fillér, postán küldve 56 fillér. *Osváth* Gábor esperes írja: „Az új kiadás igen megfelelő. A gyermekek örömet hallgatják és jó kedvvel fanulják. A tanító-nők eldicsekedve mondják, hogy az esperes úr milyen szépet tanított a vallásból.“

Az Unitárius Közlöny régi számaiból 12 drbot 40 fillérért, 100 darabot 2 koronáért küldünk meg.

Az Unitárius Közlöny ez évi 1. számát köszönettel veszszük azoktól, akik nélkülözhetik. Sziveskedjenek beküldeni.

UNITÁRIUS KÖZLÖNY

A VALLÁSOS ÉS ERKÖLCSÖS ÉLET ÉBRESZTÉSÉRE

KIADJA: A DÁVID FERENCZ EGYLET

SZERKESZTI:

Dr. BOROS GYÖRGY.

FŐMUNKATÁRSÁK:

TARCSAFALVI ALBERT

GYÖRFI ISTVÁN.

Előfizetési ára: 2 korona 44 fillér. Egy szám ára: 24 fillér. Egyleti tagok 5 évi kötelezettséggel, egy évre 2 korona 4 f. fizetnek. — Minden pénz Gálfi Lőrincz egyleti pénztárnokhoz küldendő Kolozsvárra.

A szerkesztő asztaláról.

A mi katonáink sorozata iránt mind nagyobb, meg nagyobb körben ébred az érdeklődés. Rájönnek rendre, hogy ami kis lapunk is azt a nagy világtörténelmet írja, a melyet a mai idő kronikásai nélkül senki meg nem írhatna. Örömmel tapasztaljuk, hogy tudósítást is többen meg többen kezdenek beküldeni. Eredeti harctéri levelekkel is kedveskednek. Az Unitárius Közlöny f. évi 1—12 száma nemcsak érdekes, de értékes is. Fogadják szives köszönetünket mindazok, a kik egy vagy más módon segédkeztek. Kelemen Lajos főgimn. tanár úrnak, az ifjak meleg keblű barátjának e helyen is őszinte, szives köszönetet mondunk számtalan tudósításáért és a sorozat ellenőrizéséért. Ő a historikus áttekintő éberségével nagy segítségére van vállalatunknak.

A mi katonáink ilyenek: Fiatal. Arcán viruló rózsák, szemében tűz, bátorság. Beszéde határozott, rövides. Ahol kell erős, inkább szilaj, de soha sem fecsegő. Nem szeret mesét szőni. Másról beszél, de magát elkerüli. Ott volt a fronton tavasz óta. Láta a halálnak minden fajtáját. Osztott maga is, ha szükség volt. Ha jött az ellenség, türelemmel várta és elbánt vele, mert „a banda” az ő 82-es 30 székelye letepert háromszázat is. Mikor máson volt a sor, ő nem tétozott, mert unta, hogy ha valakit biztatni kellett. Mikor nem kellett volna, mégis elment. Azzal fizetett a talján hogy egy gránátból juttatott a jobb kezére s a vállára is. Még benne van a szilánk, fájhat is, de még az anyjának sem mondja, pedig azért küldötték ide, mert az édes anyai csók legjobban gyógyít.

A másik. Már végig metszettek az elevenjén, hadd lássák mivel lehet segíteni a bajon. Nem akart elaludni. Járnai sem tud s mégis mintha semmi sem történt volna. Az anyja nehogy sejt-sen valamit, az apja se vegye észre, hogy az a mély lövés fájhat is.

Ennek sáppadt orcája felét összetörte valami gonosz löveg. Soha sem lesz többé szép fiu. Hiányzik az egyik szeme is, a fogakból is három. Az sem baj. Semmi sem baj ezeknek a 18, 19 éves mi katonáinknak. Egyik olyan mint a másik. Semmi sem sok a hazáért! A régi katonára azt mondták „lovát félti, nem a maga életét.“ Ezek semmivel sem különbek, hacsak nem azzal, hogy intelligensek, kedvesek, jók és mégis igazi bámulatra méltó katonák!

Hozzád kiáltunk . . .

Polgárdi, 1915. szept.

Hozzád kiáltunk jó Atyánk! . . .
Köröttünk vész és lárma
S bár vonz a rög: feléd ragad
Élő hitünknek szárnya.
Téged keres a nappalunk,
Téged imád az álmunk,
Beléd karol a szenvedés,
Ha támasz nélkül állunk.

Köröttünk vész és szenvedés . . .
Százmilliónyi fegyver
Hangos, haragos tusája,
Főlharsogón eget ver.
Köröttünk üszök és romlás . . .
Húsrongyok, égő házak . . .
Feldúlt tüzhelyek romjain
Könnyekbe fult gyalázat!

Köröttünk átok és jajok
Szakadnak föl az égig:
Anyák keblén a csecsemőt,
Durva rablók széttépik.
Köröttünk minpen megbomolt,
Fáj a látás, a hallás,
Hisz mindenütt és mindenben:
Gyászkönny omol, pusztulás . . .

De bennünk rendületlenül,
Áll hitünknek kővára:
Hogy a sors nehéz keresztje,
Diadalunknak ára.
Él a hitünk, hogy te Atyánk
Jól látod mindezeket,
S nem nézed hideg örömmel,
E bús testvérküzdelmet.

Hozzád szállunk föl jó Atyánk,
Buzgó imádság szárnyán,
Ne hagyj magunkra: Nélküled,
Kietlen éjben . . . árván!
Ne hagyj magunkra, álj mellénk,
S hol látunk szédült romot,
Véres kövekből építünk
Szeretetnek Templomot.

Orbán Lajos.

— *Tudósítások a nagy világháboruban résztvevőkről.* —

Kérésem a tűzvonalba.

Snyatin, 1915. május.

Voltam én már ellenség is,
Ellenfél is voltam;
Dobálóztam az élettel
És a halált szórtam.

Nagy örömmel usztam végig
Kint, nyomoruságot.
Eddig annyi furcsaságot
Szemem sohse látott.

Most, hogy távol vagyok tőle,
Ez csakugyan szégyen.
Ha ily öreg most nem volnék,
Ott lehetnék regén.

Százados úr! Az Istenért,
Egy kérésem volna :
Szívességet tenne nékem,
Hogyha tűzbe tolna.

S mert a játék véget nem ér,
Csüggetegen állok.
Isten uccse! Nem nézhetem,
Ki a sikra szállok.

Látom így is: a szabadság
Messze van még tőlem.
Tegye meg hát százados úr,
Az Istenre kérem!

— Péterffy Áron.

125. **Székely János** theologiai akadémiánk szolgája, nyomáti, (Maros-Torda megye) 22. honvéd ezredbeli tizedes a múlt év augusztusában ment ki Galicziába s azóta nem adott életjelt magáról. Hír szerint sebesülten orosz fogságba jutott. *K.*

126. **Bodoczi Márton** kolozsvári kollégiumunk szolgája, az 50. gy.-ezred katonája, a Galicziában, 1914. szeptemberben vívott harcokban sebesülten orosz fogságba esett. Szibériába, Tomszkba vitték. *K.*

127. **Szász Ferencz** orvostanhallgató, önkéntes tizedes a 82. gyalogezredben. Kolozsvári kollégiumunknak egyik legkittünőbb volt növendéke, Szász Dénes haranglábi papunk öccse. A folyó év augusztus 27-én indult a háborúba s a harctérről írja egyik volt tanárának: „Kőországban vagyunk, hol a fanyelű bicska nyele is kőből van.“ Ugyanekkor írta ezt a hangulatos, kedves kis költeményt:

Kurucok, kurucok, vitézek,
Régi jó legények!
Régi kuruc világ, a vitézi élet
Most újra föléled.

Csak a hátunk görnyed
Csak a lábunk szenved
Mégis jó kedvünk van
Kurucok, legények.

Csak a hátunk görnyed
Csak a lábunk szenved, —
Sarkantyú, csótáros paripa, toll hosszú
Minek a legénynek?
Egen borus felhő
Halál úgy is eljő,
Mégis jó kedvünk van
Kurucok, legények!

November elején az olasz határon gránátlövéstől sebesülve egyik zágrábi kórházba került. *K. L.*

128. **Miklós Ferencz.** A hazáért hősi halált haltak közé, a megdicsőültek Pantheonába iktassuk be Miklós Ferencet Bethlenszentmiklósról, ki a hívószóra mint az 50-ik gyalogezred örveztője vonult be. Nemcsak egyházközségünknek mintegy 100 hadbavonult tagjai között, de az egész községnek, Küküllővidéknek ifjúságából magosan kiemelkedő alak volt. Megtestesülése a férfiszépségnek, kiben a józan, erkölcsös, szorgalmas jellem a végtelen szerénységgel párosult. Örömmel tekintett rá mindenki s midőn gyönyörű bariton hangja megcsendült a zsoltárban, a népdallam, áhitat töltötte be a sziveket hallatára. Egyszerű, kiscgazda fia. Értelmessége gépfegyver kezelővé tette. Az októberi (1914) galíciai harcokban, Sztary-Sambor körül, zászlóaljával a lövészárokban feküdt. Heves ágyutüz után az orosz egész ezredével ment rohamra ellenünk. Bajtársai a fedezékből kiugrálva, futva hátráltak a túlnyomó erő elől. Hősünk azonban, bár őt is hívták, hogy meneküljön, helyén maradvá, irtózatoss golyózáporral fogadta a heves támadást s szemtanuk állítása szerint egymaga, gépfegyverével megállította a rohamozó ellenséget, sőt az a nagy vesztesége miatt (felét a golyó learatta) hátrálni kezdett. E borzasztó percek alatt azonban Miklóson kiütött a halálfélelem hidegverítéke s mire társai visszaszállingóztak, ott találták hűséges géppuskája mellett eszméletlenül. A legközelebbi, sagorz-i kórházba vitték, hol másnap hős lelkét kiadta.

Ott nyugszik a kórház virágos kertjében a megdicsőült hős . . . , itthon siratja bánatos családja, kesergi a falu népe. *K.*

(—) **Dr. Gotthárd Sándor** hasonló nevű tiszt. körigondnoknak fia, mint ezredorvos 1914. aug. 1-őta, először a szerb harctéren, azután Lengyelországban teljesített szolgálatot. Közelebbiről előléptették törzssorvosnak és kitüntették a *signum laudissal*.

(—) **Gálffy Zsigmond.** A király Gálffy Zsigmond tart. hadnagynak az ellenség előtt tanúsított bátor magatartásáért a *Signum laudist* adományozta. Ez a kitüntetés Gálffy Zsigmond tart. hadnagy személyében a kolozsvári unitárius főgimnázium görög-latin tanárát érte, aki az északi harctéren küzdött. Gálffy Zsigmond Ivángerod vára alatt megsebesült és most orvosi gyógykezelés alatt áll.

129. **Firtosmartonosi** unitárius egyházközségből a háború kitörése óta 73-an vonultak hadba.

I. Hősi halált haltak :

1. Ifj. Gáspár Ferenc, 82. gy. e. közlegénye, aki mint tényleges katona vonult be bécsi ezredétől, a lembergi csatában esett el mult évi aug. 26-án.

2. Szentpáli János, októkerben az uzsoki harcokban. Gyámoltásra szoruló öreg szülők mellett, fiatal özvegye s 3 kis árvája siratja.

3. Miklós Zsigmond, múlt évi októberben Uzsoknál. Özvegye s 3 árvája siratja a szelid lelkű, gondos apát.

4. Gáspár Dénes, egyháziú 1915. januárban az északi harctéren.

5. Gáspár András, az északi harctéren. Nőtlen.

6. Máthé Gergely, nős, 3 gyermek atyja, az északi harctéren kolerában halt meg.

7. Gálffy Elek, a 82. gy. e. altisztje októberben az uzsoki harcokban. Pár hét mulva kicsi fia s január 3-án fia és unokája utáni bánatában édes apja, Gálffy Ferenc halt meg, aki 12 éven át volt a község pénztárnoka. Gálffy Elek testvére *Gálffy Ferenc*, vadadi kántor-tanítónknak, aki a múlt év őszén sebesülten jött haza s felgyógyulva ismét a harctérre ment, ahol orosz fogságba esett. Kazánból irt legutóbb levelet.

8. Demeter Sámuel, 82. gy. e. közlegénye, május hó 21-én $\frac{1}{4}$ 12 órakor d. e. az északi harctéren halt hősi halált. Halálát „Kendi korporál“ kénosi jeles kántorunk, mint Demeternek altisztje azonnal jelentette a firtosmartonosi lelkésznek. (Alig pár nap mulva „Kendi korporal“ is eltűnt). Nőtlen. Több nyelven beszélő iparos volt.

9. Benczédi György, a 2. huszárezred közlegénye, október közepén a Kárpátokban. Nőtlen. Gyámolításra szoruló öreg szülői gyászolják.

10. Állítólag elesett az északi harctéren júniusban *Máthé Géza* pancsovai törvényszéki irnok, Máthé József firtosmartonosi kántor-tanító fia. Haláláról ezideig teljes bizonyosságot szerezni nem lehetett.

II. *Eltűntek.*

A háboru eleje óta nem adtak életjelt magukról: 1. Lukácsi Mózes, 2. Futó Sándor, 3. András Domokos, 4. Vas Sándor.

III. *Orosz fogságba kerültek.*

1. Demeter Domokos 22. h. gy. e. közlegénye dec. 26. — 2. Simó János 82. gy. e. okt. 10. — 3. Vass Elek 22. honv. gy. e. altisztje dec. 26. — 4. Péterfi Mózes 22. honv. gy. e. altisztje dec. 27. — 5. Szabó Dénes 22. gy. e. közlegény dec. 27. — 6. Vas Béla 82. gy. e. altisztje dec. 26. — 7. András Ákos 82. gy. közlegénye 1915. júniusában. — 8. Szilágyi János 82. gy. e. közlegénye, decemberben azonban szept. 10-én írott levele szerint, szerencsésen megszökött a fogságból és most Lembergben van.

IV. *Megsebesültek.*

1. Kibédi József 22. h. e. közlegény, megnémult és megsiketült, 2. Jánosi Sándor, 3. Máthé Zoltán 82. gy. e. altisztje, a vitéz-

ségi érem tulajdonosa, (Máthé József kántor-tanító fia), 3. Alsó Vas Mózes (2-szer), 5. Vas Dénes, 6. Szabó Ferenc (lábujjai lefagytak), 7. András Sándor, 8. Vas Elek, 9. Vas Albert, 10. ifj. András Ferenc, 11. Csiki Zsigmond, ki egy évig volt állandóan a harctéren, 1915. szept.-ben sebesült meg, 12. Szabó Sándor 82. gy. e. közl.

V. *Az északi harctéren küzdenek.*

1. A.-Szentpáli Ferenc 22. h. gy. e. közlegény, 2. Demeter Mihály 82. gy. e. altiszt, 3. Vas Mózes felső-szentp. 34. tüzér e. közlegény, 4. Demeter Ferenc 2. huszár e. közl., 5. felső-szentp. Vas Sándor 34. tüzér e. közl., 6. Gálfi János 82. gy. e. közl., 7. Kálmán Zsigmond 82. gy. e. közl., 8. Jarkó Sándor 21. h. gy. e. altiszt, 9. András Albert tanítójelölt, 82. gy. e. hadapródja, 10. Vas József 34. tüzér e. közl., 11. Fölöp Albert 82. gy. e. közl., tisztiszolga, 12. Sebestyén János 82. gy. e. közl., 13. Sófalvi János 82. gy. e. közl., 14. Vas Dániel 2. huszár e. altisztje, 15. Vas Ferenc 2. huszár e. közl., 16. Molnár János 82. gy. e. közl., 17. Benczédi Ferenc 2. huszár gy. e. közl., 18. Benczédi Sándor 82. gyalog e. altisztje, 19. Veres Sándor 2. huszár e. közl., 20. Derzsi József 22. h. gy. e. közl., 21. Vas Sándor (lázi) 22. h. gy. e. közl., 22. Gáspár Mózes hadapród, 34. tüzér e., 23. Demeter János 34. tüzér ezred közl., 24. Kövecsi Sándor 82. gy. e. közl., 25. Ilyés János 2. huszár e. közl., 26. Szőke Ferenc, 27. Kálmán József, 28. András Dénes, 29. Jánosi János, a 82. gy. e. közlegényei, 30. Máthé Gyula (tanítójelölt) őrmester.

VI. *Szerb és olasz harctéren küzdenek.*

1. Ifj. Szentpáli Ferenc 82. gy. e. közl. 2. Vas Antal 34. tüzér e. közl. 3. Geréb Mihály 22. h. gy. e. altiszt (szerb.) 4. Szentpáli Zsigmond 34. tüzér e. 5. Jakabfi Sándor 82. gy. e. közl. 6. Nagy János 22. h. gy. e. közl. (olasz harctéren.)

VII. *Háboru kezdete óta helyőrségi szolgálaton vannak.*

1. Gáspár Ferenc 82. gy. e. altiszt. 2. Gáspár József 34. tüzér e. közl. 3. Fülöp János 82. gy. e. ~~közl.~~ (hajógyárban).

Közl.: *Katona Ferenc.*

130. **Ádámosi Végh Gyula** (Tordátfalva) 51-es cs. és kir. zászlós 1914. nov. 26. 40-ed magával Szerbiában feltartott egy egész szerb csapatot, amíg a mieink úgy kifejlődhettek, hogy az ellenséggel szembeállhattak és sikeresen visszaverték a szerbeket. A Végh vitézsége és bátorsága mentette meg, de emberei többi részét is. Az I. oszt. vitézségi éremmel tüntették ki. Most az olasz harctéren van.

131. **Szentannai Dénes**, tanárjelölt, az 50., gyulafehérvári gyalogezred zászlósa. A kolozsvári unitárius főgimnáziumban tette

le az érettségit. 1914. szeptemberében önként jelentkezett katonai szolgálatra nagy lelkesedéssel. Május 2-án került ki az északi harctérre, mint kadett. Ivangorod bevételénél tanúsított hősiességéért szeptember 2-án zászlóssá léptették elő és egy pár napra rá megkapta az *első (1) osztályú nagy ezüst vitézségi érmet*. Sebesülve még nem volt, bár nem egyszer, amint leveleiben írja, veszélyes előőrsi kiküldetésben volt, melyeknek élete kockáztatásával is mindig derekasan megfelelt. Október végén Baranovicinál orosz fogságba jutott.

132. **Bálint Lajos**, zászlós. a brassói ill. a prágai 2. gyalogezredben. Szintén a kolozsvári unitárius főgimnáziumban végzett. Az északi harctérre, Radom környékére, 1915 június elején került ki, mint kadett. Hogy vitéz, kötelességtudó katona, bizonyítja az, hogy már augusztus elején zászlóssá lépett elő. Derekasan kivette részét Ivangorod ostromából és az oroszok üldözéséből. Jelenleg Slonym környékén harcol.

133. **Szentannai Domokos**, földmives, székelyszentmiklósi lakos még az általános mozgósítás alkalmával bevonult Székelyudvarhelyre a 82. gy. ezredhez. Az északi harctérre 1914. október közepén került ki mint őrvezető, de értelmessége és bátor magatartása folytán csakhamar tizedessé lépett elő. Május 7-én könnyen sebesült, de Galicia egy kisebb kórházában felgyógyulván ismét a frontra került és július 5-én másodszer is megsebesült. Ez alkalommal azonban nyomtalanul eltűnt; azóta semmi hír felőle. Hihetőleg fogságba esett. Két kis gyermeke és öreg szülei maradtak támasz nélkül.

134. **Sófalvi István**, erdőmérnök-hallgató, kadett a 82. gy. ezredben, a kolozsvári unitárius főgimnázium egykori szorgalmas növendéke. Januárius közepén vonult be Székelyudvarhelyre és már júniusban kikerült az olasz harctérre. Egy fontos kiküldetése alkalmával, mikor pár emberével a végsőig védelmezett és tartott egy fontos pozíciót, egy gránát okozta légnyomástól a földhöz vágódott, miközben súlyos belső vérzést kapott. Sérülésével előbb Laibachba, később Grazba szállították, honnan Kolozsvárra jött és jelenleg itt kezelik komoly belső sérülésével S. D.

(46.) **Gálfalvi Sámuel** székelykereszturi tanárról, a ki tartalékos hadnagy, azt a hivatalos értesítést kapta az igazgatóság a zászlóaljparancsnoktól, hogy szeptember 13-án sebesülten orosz fogságba került. Mint századparancsnok utolsó emberig tartotta magát. Századosa szép elismeréssel adózik neki

135. és 136. **Pál Mihály és István** testvérek a 82. gy.-ezredben szolgálnak a mozgósítás elejétől kezdve. Mihály kolozsi áll. isk. tanító néhány hónapi harc után 1915. év elején kimerülten haza járt, hogy új erőt gyűjtsön a küzdelem folytatására. Ezalatt mint tanító, saját kérelmére megkapta az egyévi önkéntesi jogot. Másod-

szor mint ilyen ment vissza újból március 1-én az orosz-harc térre s azóta ott van. — **István**, a mozgósítástól kezdve szintén az orosz harctéren van. Haza nem járt azóta. Múlt télen egy izben lábkihülés miatt Gross-Strehlitz-ben egy pár heti gyógykezelés után visszament Orosz-lengyelországba. Lublin bevételénél egy srapszelánc vállon találta s zubbonyát elvitte, de szerencsére azzal beérte, mert Pista a kapott könnyű sebével tovább harcolt.

75. **Dr. Mikó Gábort** március elején, előléptették főhadnagynak. A legénység őszinte jóindulatból fejezi ki gratulációját a főhadnagy úrnak: Apai gondoskodásáért magasztaljuk. A „koma“ elnevezéssel szólította meg a legényeit. — **Ferenc** is mint 3 hóig oktató babérkoszorút kapott legényeitől.

137. **Murvai Árpád** magyarsárosi e. é. önkéntes, szakaszvezető a 21. honv. gy.-ezredben. Kolozsvári kollégiumunk egyik kitűnő tornásza, kinek kétszer volt kiváló része abban, hogy intézetünk a díszes vándorzászlót megnyerte. Már 1914. október 10-én önként beállott a VIII. g. osztályból honvédek s október 20-án Budapestre a honvéd-hadosztály-táviró iskolába vezényelték. Itt decemberben letette az önkéntességre jogosító különbözeti vizsgát s csakhamar kétszer lépett elő altiszti fokozatban. Április 21-én Fenyvesvölgybe érkezett, Uzsok felé. A 7. hadosztályhoz osztották be s a vezérkar mellett végzett távirászs-zolgálatot, majd a 30. honvédezredhez kért beosztást s május 5-én már künn volt a rajvonalon. Május 8-án megérkezett ide két 30 és feles motoros ágyú s 9-én az ellenség ezek hatására megkezdte a hátrálást és gyujtogatva, rabolva vonult visszafelé. Május 9-én harcok után a mieink bevonultak Drohobyczbe, majd innen öt napi pihenő után a Drohobycz és Stryj közti vasutvonal támadására nyomultak előre. Itt Murvai három hétig tartó véres küzdelemben vett részt, majd Stryj elfoglalása után tovább üldözték az oroszokat a leemberg-halicsi útvonalig, ahol megsebesült. Esős idő után sáros, vizes fedezékükből június 22-én, egy szép napos délben kiült Kovács János nevű főhadnagyával egy erdő szélén, a fedezékük tetejére száradni. Egy gránát közelükbe csapott s be akartak húzódni. Ekkor egy másik gránát éppen eléjük csapott le a fedezékükbe, a főhadnagynak fejét és mellkasát széttépte. Murvai szerencsésebb volt. A fedezék földjével együtt feldobta és földdel betemette, csak oldalát sebezte meg. Ájultan feküdt órákig a fedezék előtt s az alatt jobb alsó combjába s jobb keze két ujjára is kapott egy-egy puska lövést. Este akadtak rá az egészségügyi katonák. Julius 1-től 19-ig Budapesten a Mária-Valéria kórházban feküdt. Akkor kiűtött rajta a tifusz s augusztus 16-ig egyik helyőrségi kórházban ápolták. Innen szülői kérésére Nagyszébenbe szállították, de ott alig volt pár napig. Teljesen elgyengülten is kikéredzett, hogy Marosvásárhelyre, a szeptember 6-án kezdődött tisztii iskolába juthasson. Ezt jó ered-

ménnyel végezve, néhány napi szabadságon otthon járt szülői látogatására s most újra Nagyszebenben van ezredénél. *KK.*

138. **Böllöni Mikó Lőrinc** törvénytörvényészi biró, főhadnagy az 51. gy.-ezredben. A mozgósításkor Kolozsvárra vonult be s itt a katonai húskézelőséghez (Fleisch-regie) osztották be. Itt szolgált a nagy felelősséggel járó üzemnél 1915 januárius derekáig. Ekkor egyik menetzászlóaljhoz került s februárius 27-én indult Kolozsvárról, mint hadnagy, századparancsnokként a harctérre. Március 5-én érkezett meg Oroszlengyelországba, Petrikau közelében táborozó ezredéhez. Ott egy szép fenyvesben készített erősített állásban huzzták ki a tél hátralevő részét, majd előrenyomulásuk alatt májusban főhadnagy lett. Juliusban az a csapás érte, hogy kimondhatatlanul szeretett három éves kis leánykája itthon súlyos ragálynak esett áldozatául. Ekkor már szakadatlanul nyomultak előre. Julius 24-ről írja: „Még most is ráérek szabad időmben olvasással szórakozni; az Unitárius Közlönyt mars közben olvastam el, nagyobb részt a ló hátán, amint haladtunk előre a visszahúzódnó muszka után.“ Augusztus elején Ivangorod közelébe értek s 3-án részt vett Ivangorod bevételében. Százada ért be legelőbb a Visztula balpartján levő Gorcsakov-erődbe, hol az erődre ő tüzte ki tisztiszolgájával a karszallagból rögtönzött magyar lobogót. Ivangorod elfoglalásáról írott érdekes levelének nagy része megjelent a Kolozsvári Hirlapban. Augusztust gyors előnyomulásban töltötték Breszt-Litovszk és Minszk felé s közben több harcban vett részt. Utoljára egy nagy vasuti csomópont, Baranovici közelében állomásoztak. Itt egy súlyos éjjeli harcban október 20-án sebesülten fogságba jutott s a Volga melletti Saratow város egyik kórházából adott életjelt magáról, hova a *polgári perrendtartás* megküldését kérte. Már előbb föl volt terjesztve kiténtetésre. *KK.*

139. **Kiss Endre**. Kiss György h.-jánosfalvi énekvezértanító fia, oklándi körjegyző, mint a kolozsvári 21. honvéd gy.-ezred t. hadnagya Galiciában küzdötte át a mult telet. Kemény szervezete könnyen viselte a téli harcok megpróbáló fáradalmait, de nem állhatott ellen az ellenség gyilkos golyójának, mely élete 26-ik évében f. évi március hó 6-án ejtett rajta halálos sebet s avatta a nemzeti ügy halhatatlan mártirjai közé. A közszeretben levő ember, a lelkiismeretes hivatalnok, a kötelességtudó katona biez-kowize város temetőjében piheni a duló csaták fáradalmait, hová március 7-én temették bajtársai katonai díszszertartással.

140. **Tarcsafalvi Kálmán** kolozsvári főgimnáziumunk VIII. o. tanulója, mint a 21. honvéd gy.-ezred hadapródja, 2 hónapon át harcolt Galiciában, mig nov. 4-én egy öt napos elkeseredett harcban hadifogságba jutott. A fiatal katona 32 ütközetet küzdött végig, de már a 33-ikat nem fejezhette be szerencsésen: a kardot kivették kezéből.

141. **Dr. Kiss Jenő** fogarasi kir. törvényszéki jegyző a 82. gy.-ezredhez vonult be s nyert kiképzést. Októberben ment el a harctérre mint kadettspiránt.

(77.) **Ifj. Hadházy Sándor** 51. gyalog-ezr. kadett, tanárjelölt, az olasz harctéren Plava mellett f. június 17-én súlyos haslövéllel megsebesült, az ellenség előtt tanusított vitéz magatartásáért a II. oszt. ezüst vitézségi érmet kapta. Az ifjú hős azóta a Vörös-Kereszt Magyar-utcai szanatoriumában fekszik dr. Hevessy Imre professzor kiváló gyógykezelése alatt, ki a napokban sikerült nehéz operációt végzett rajta. (Kolozsvári Hirlap 1915. nov. 12. 315. sz.)

(10.) **Szinte Gábor**. Csendőrszázados. Volt szó már róla. Először mikor kiment a harctérre s onnan betegen vissza kellett jöjjön. Másodszor, mikor újból kiment és a jobb karját tőből elvesztette. Essék most szó róla, mint olyanról, aki megérdemli, hogy tiszrelettel nézzünk reá, mert hogy kiváló munkát végzett, mutathatja az a nagy elismerés, amelyben a hadvezetőség részesítette. Előléptették soronkívül főhadnagyból századossá, megkapta a signum laudist és most a hadiékitményes katonai érdemkereszt III. osztályát. -- Gratulálunk.

142. **Fábry Dániel**, honvédtüzérfőhadnagy. Özv. Fabry Edéné szebeni buzgó tagtársunk kedves fia. A háború eleje óta kint van az északi harctéren. Beteg nem volt, golyó nem találta, de annál többet talált ő és bizonyára odarítkított az ellenség sorába, mert háromszor kiténtetés érte őt is. Megkapta a signum laudis bronz- és ezüstérmét és a hadiékitményes katonai érdemkereszt III. osztályát. Gratulálunk.

(4) **Péterffy Áron**. Népfölkelő közhonvéd. Róla is volt már szó. Ez alkalommal két beküldött versét közöljük, amelyeket ott írt az északi harctéren. E versek ha nem is remek, de igen érdekes megnyilatkozását tárják előnkbe az igazi lelkesedni tudó székely katonának.

143. **Ütő Béla** alsórákosi lelkésznek két fia részt vesz a haza szolgálatában. **Béla** — mint IV-ed éves tanítójelölt — önként állott be katonának, még a múlt év október havában, több társával együtt, Csikszeredában. Kiképzését Marosvásárhelyen a 22. honvéd gy.-ezrednél nyerte, honnan április havában Nagyszebenbe a 23-asokhoz helyezték át s innen május 30-án ment ki Galiciába mint hadapród. Részt vett a halicsi hídfőnél vívott nagy küzdelmekben s csapatja bátor vezetéséért első osztályu ezüst vitézségi éremmel tüntették ki. Markocsánál, mikor csapatját éppen egy diadalmas ütközetbe vezette, jobb válán megsebesült a rajvonalban. A vezetése alatt levő katonák sirva vettek bucsut megsebesült szelid és jölelkű hadapródjuktól, aki mindig nagy figyelmet for-

dított övéire a tűzvonalba is. A megfigyelő állomásról előbb Brünnebe szállították gycykezelés végett, honnancsakhamar Brassóba került s innen kigyógyulása után Kolozsvárra ment ott levő ezredéhez. Október 28-án újra a galíciai harctérre ment vissza folytatni a félben hagyott küzdelmet a Tarnopol körül álló orosz hadsereggel szemben. **Endre** — kolozsvári főtanodánk VII. gymn. oszt. tanulója — a 2-ik gyalogezrednél Prágában van október 15 óta, mint egyéves önkéntes. Ki oly szép sikert mutatott fel a tornaversenyeken, reméljük, hogy mint derék katona dicsőséggel fog visszatérni főiskolánkba tanulmányai tovább folytatására. Vajha így lenne! . . .

144. Árkosi János közvitéz, Balázs András sinfalvi lelkészünknek a harctérről értesítést küldött hogyléte felől: „Egészségben vagyok. Egy municíós tüzérségi csapathoz vagyok beosztva. Munkakörünk nem a legveszélyesebb, de mindenesetre figyelmet igényel. Általános helyzetünk itten lehető legjobb katonailag, eltekintve az otthon utáni vágyakozást, ami bizony mindenikünket emészt. A köznép nagy nélkülözésnek van kitéve, mert az oroszok, vagyis saját hazájuk katonasága felsőbb parancsra, magok után mindent felégettek, vagy tönkretettek annyira, hogy e generáció nem fogja kiheverni e pusztítást.

Mióta Oroszlangyelt elhagytuk, civilektől nem tudunk semmit beszerezni. Semilyen összegért sem kapható dohány, szalonna, zsír, ruházati cikk, szappan, egyáltalában minden kereskedelmi és élelmi cikk, amit a zsidóság az oroszok elől eldugtak . . . Soraim bezárva kérem, hogy úgy, mint eddig, ezután is ne vonja meg atyai pártfogását az én és tölem távol levő családom iránt is, ígérve, hogy ezt kiérdemelni minden tehetséggel igyekezni fogok.”

145. Csongvay Géza marosvásárhelyi ügyvéd, Csongvay Lajos ny. tisztii főügyész fia 1914 júl. 26-án vonult be a 7-ik Haubicz-hadosztályhoz s néhány heti betegségét leszámítva azóta ott teljesíti hazafiui kötelességét. Jelenleg, mint tüzérfőhadnagy, a szerbiai harctéren van.

(115.) **Dr. Sárdi Elemér** huszár főorvos az északi harctéren okt. 16-ról: „Előrebocsátom, hogy teljes jó egészségben és épségben vagyok, a jó Isten kegyelme mindezeideig elhárított felőlem minden veszélyt. Jelenleg egy fenyves erdő között tanyázunk, előttünk 4 nap óta dul a harc, a legkeményebb tüzér- és gyalogsági párbaj. Mi oldalbiztosítást végezzük, ezért a szerepünk másodrendű. A harciak csak panorámáját és lármáját élvezzük, de haláltosztó lövegek ide nem közelítenek.

Érdekes képet nyújt az erdei táborunk a sátrakkal és fenyőgalyakból összeállított loállásokkal. Az éles őszi hideg ellen nagy

tüzekkel védekezünk, de azért érezzük a hideget különösen éjjel, mert a vászonsátor a szél ellen véd, de hideg ellen nem. Utászaink építettek egy nagy földalatti szobát, mely tiszti étkező és kaszinó. Itt kandallónk is van, mely mérsékeli a levegőt.

A napokban nagy dicséretben volt az ezredünknek része. A legnagyobb mocsár között térdig járva a vízben, megkerültünk egy ellenség által megszállott falut és meglepetésszerűen rajtaütöttünk. Volt nagy futás a szélrózsa minden irányába, miközben a miénkek úgy lötték a futókat, ahogy tetszett. Ha nem lettünk volna annyira kifáradva, a társaság nagy részét elfoghattuk volna.

Azt hiszem, most már a Románia felől jövő rém sem ijeszt többé, tehát nyugodtak lehetnek otthon.“

(101.) **Balázs János** recsenyédi állami tanító, unitárius énekevezér, dr. Balázs Ferenc testvére, mint tartalékos, még a múlt évben, az általános mozgósítás alkalmával bevonult a marosvásárhelyi 24. sz. honvéd-gyalogezredhez, 1915 január közepéig Erzsébet városon és Marosvásárhelyt teljesített szolgálatot. Mint szorgalmas ember, gyorsan haladt. Január hó közepén, mint hadapród-örmester ment Galiciába. Szeptember hó 6-án az ellenséges golyó jobb oldalt találva a hátgerincet érintve s a baltüdöt átfurva a bal lapockában megállva operáció következtében távolítatott el. A súlyos beteg előbb Kolomeaba, onnan Mármaroszigetre szállítatott, tüdeje begyógyult, de a gerincoszlopot ért seb halált okozott. Október hó 7-én hősi halált halt. Felesége már csak a temetésére mehetett el. Feleségén kívül 3 gyermeke és nagyszámú rokonság gyászolja.

146. **Márton Lajos** kolozsvári kollégiumunk derék és szépreményű tanulója volt. Mihelyt végzett, 1915 tava zán bevonult a 82. ezredhez. A tiszti iskolából kikerülve, november elején az olasz harctérre ment. *KL.*

147. **Lőrinczi Dénes** egyszerre végzett, egyszerre vonult be a 82. ezredbe Márton Lajossal. Ő is az olaszok ellen harcol. *KL.*

(35.) **Tamás István** hadnagyról írja Pallaghy László kadett: „október 20-án reggel az olaszok nagy támadást intéztek ellenünk s a hadnagy urat foglyul ejtették. Hősiiesen viselkedett mind az utolsó pillanatig.“ *KL.*

148. **Pap Mózes** bencédi, udvarhelymegyei, a 82. gyalogezred katonája. Négy hónapig harcolt a tavaszon a Kárpátokban majd az olasz harctéren. Junius 26-án a doberdói fensíkon olasz fogságba került. *PD. KL.*

149. **Gyulai Zoltán** hadnagy az 50. gy.-ezredben. Okleveles tanár, a kolozsvári egyetem Ásványtani Intézetének tanársegédje. Amilyen vasakaratu, nyílt eszű, kötelességtudó és lelkes munka-

szerető ember volt polgári pályáján, olyannak maradt mint katona is. A mozgósításkor Gyulafehérvárra vonult be s a kiképzésnél teljesített szolgálatot. Május elején mint zászlós ment ki Orosz- lengyelországba, honnan néhány igen érdekes levelet írt haza barátaihoz. Ott lett hadnagy s július végére századparancsnok. Ezredével Ivangorod és Breszt-Litovszk-felé nyomult előre s augusztus 23-án, nagy harcokban vett részt. Október 21 én Baranovicinál harcolt. Azóta nem adott hirt magáról. *kl.*

Kérés és figyelmeztetés. Olvasóinkat kérjük, hogy katonáinkról küldjenek adatokat. Figyelmeztetjük, hogy a lapot gondosan őrizték meg a harcban levők számára. Hálásak fognak lenni érte.

Szerk.

„Haladás Petrozsényben.“*

Az „Unitárius Közlöny“ f. é. 10. számában e címmel cikket adott a nagyközönség kezébe. Mi a Presbyterium határozatára kötelességünknek tartjuk a Nt. Szerkesztő urat a következő magyarázatok közzétételére kérni:

A petrozsényi egyházközség kért és kapott lelkészi lakás és templomépítésre telket. A lelkészi lakást már fel is építette és a lelkész több, mint két éve benne lakik. A templom is fel fog épülni háború után. Az egyházközségnek mindig felkért és nyíltan dolgozó közbejárói voltak és vannak. Olvasható illusztris névsoruk az utolsó évkönyvünkben. A templomozásra átengedett épület ki- eszközésével a lelkész volt megbízva. Ott közbejáróra nem volt szükség.

Igaz, hogy a háború alatt több, négy helyen is tartottuk Istentiszteletünket, mert az áll. el. népiskola helyiségeit is többször foglalta le a katonaság. Sohasem tartottunk azonban „piszkos, takarítatlan“ iskolában, ha kívánja névtelen cikkíró, megkérdezzük az unitáriusokat vendégül látó házigazdánkat és az egyháziakat.

Az Istentiszteletek rendezése sem szorul hirlapi öztönzésre, mert a lelkész hét év óta minden hónap mindig ugyanazon vasárnapján ugyanott tartja azt. Ezen az első megállapodásunk óta soha változtatás nem történt és nincs is rá ok ezután sem. Amig

* Tárgyhalmaz miatt késett.

Szerk.

csak egy lelkésze lesz a Zsilvölgyének, amíg a vonatjárások ilyenek (a háború előttit értjük), senki többet nem kívánhat lelkészünktől, aki különben a múlt ülésünk jegyzőkönyve szerint is tanujelét adta, hogy ő megtesz minden tőle telhetőt. Azt azonban, hogy 11 órakor tartunk Istentiszteletet, sem a vonatjárások, sem az általános tíz órai összejövetelhez szokott közönség sem engednék meg. Viszont azt sem kívánhatjuk, hogy reggel 3 órakor vonatra ülő lelkészünk, mert cikkíró 2 helyen is szeretne vele Istentiszteletet tartatni, csak este 9 óra felé kerüljön otthonába, ha mindjárt az anyagi helyzete megengedné is az egész napi házon kívüli étkezést.

A cikknek többi részeivel lelkészünknek kértére, miután azok („Jóirányítás, vallásbuzgóság, lelkes hitszeretet sokat megteremthettek volna“) a lelkészt csak úgy alattomosan vádolják és mert cikkíró névtelenül vádol, e helyen nem foglalkozunk. Egyházközségünkben sem az itt érintett vádak, sem pedig a lelkészszel szembe akár közgyűlési, akár presbiteri ülésünkön soha semmi panasz nem tétetett. Kár, hogy névtelen cikkíró ilyen helyeken nem áll elő személyesen vádjaival.

Petrozsényben, 1915 okt. 17-én alázatos szolgálai a Nagyitisz-
teletű Szerkesztő úrnak *

Hódy János,
gondnok h.

Adorján Jenő,
áll. fős. tanár.

Egyházi és iskolai mozgalmak

Belsőrenden levők. Az unitárius egyházban is megkülönböztették az egyházi szolgálatra elhívott embereket azoktól, akik önálló vagy világi, állami foglalkozásban voltak. A lelkészt, tanítót és tanárt

egyaránt belsőrenden levőnek tekintették. Mindenik palástos és felszentelt ember volt. Brassait is ezek közé sorozták, megis rendelték, hogy szenteltesse föl magát. A felszentelésre jelentkezést mindig

* Ezt a cikket is, valamint a megelőzőt a nagyrabecsült és féltett petrozsényi népes gyülekezet érdekében kiadjuk a sértő és bántó szavak kihagyásával. Örvendünk, ha mindenek ékesen és jó rendben folynak. Egyben kérjük az érdekelteket és az érdeklődőket is, hogy szeretettel, türelemmel legyünk egymás iránt, mert közügyeink csak így haladnak előre. Becsüljünk meg minden erőt s a helyett, hogy elidegenítnők, igyekezzünk megnyerni.

Szerkesztő.

megkövetelték egészen a középiskolai törvény életbe lépéséig. Tehát a tanárra és nejeire is ugyanazt a törvényt alkalmazták, amelyet a lelkészre. Kivétel volt Berde Áron, de ő ki is lépett a tanári karból házassága után csakhamar s így lett azután főgondnok. Hogy a tanárt belsőembernek tekintette az egyház a legujabb időkig, az is bizonyítja, hogy a Képviselő és Főtanácsnak állásánál fogva rendes tagja volt

Berde Mózsa gyümölcsészet és méhészet jutalmazására 2000 kor. évi összeget rendelt fejedelmi alapítványából. Az E. Főtanács rendeletéből az E. K. Tanács a pályázat szabályait részletesen körülírta és lapunkhoz közlésre beküldötte. Kellő időben közöljük egész terjedelmében.

Megjelent a „Református Kis Énekeskönyv katonáink részére“ Hornyánszky Viktor kiadásában Budapesten. A ref. énekkönyvből közöl zsoltárokat és dicséretet. A csinosan kiállított kis könyv ára 22 fillér.

A vértanu leánya. Martonosi Gálffy Mihály, az 1854-ben vérténu halált halt hazafinak volt legidősebb leánya, jánosfalvi Sándor Mózes kir. tanácsos, Udvarhelyvármegye köztisztviselőben álló nyug. tanfelügyelőjének felesége szül. martonosi Gálffy Katalin, aki e hó 30-án reggel 5 órakor 67 éves korában elhalt. A kitűnő háziasszony, derék édesanya, ki öt gyermeknek adott életet, közel egy év óta súlyos betegség miatt ágyhoz volt kényszerítve s a leggondosabb ápolás sem tudta életét megmenteni. Az

elhunytban martonosi Gálffy Mária, a közelebbről meghalt szenterzsébeti Szakáts Károly nyug. kir. adófelügyelő özvegye, szeretett testvérét veszítette el. Halála város- és megyeszerte élénk részvétet keltett. Temetése november 1-én volt Székelyudvarhelyt.

Koszorúmegváltás. Gvidó Béla esperes afia néhai özv. Hadházy Józsefné halála alkalmából a Hadházy József és Kele Ida-alap részére koszorúmegváltás címen 20 K-t adományozott.

Az imádkozásról Kiss Sándor kolozsi unitárius lelkész kiadta azt a beszédjét, amellyel a dr. Bedő Albert pályadíjára pályázott. Érdekes olvasmány azoknak, akik a tárgy és körülmények iránt érdeklődnek.

Pályázati hirdetést adott ki az E. K. Tanács a dr. Bedő Albert 100 K pályadíjra. Egyházi beszéd irandó a múlt évben kijelölt jeligére a már többször közölt föltételek mellett. A pályaművek 1916. évi május 10-ig adandók be Főt. Ferencz József püspök úrhoz

Az Unitárius Közlöny most már kénytelen beváltani amire több éve figyelmezteti az olvasóit: föl kell emelni az árát. Ezentul az előirizetói díj 3 K 4 fillér lesz. Rendes tagoknak a 2 K tagdíj mellett 1 kor. 4 fillér, tehát összesen 3 K. Örökös alapítók ha befizették alapítói díjakat, a lapot a tagdíj fejében minden további fizetés nélkül fogják kapni.

Szüükségtelen mondanunk, hogy a mostani árak kényszerítik a szerkesztőséget, hogy a Választmánytól erre fölhatalmazást kérjen.

Azt is ki kell jelentenünk, hogy akik a díjat az első negyedben nem fizetik meg, azoknak a lapot befogjuk szüntetni.

Reméljük, hogy olvasó közönségünk elismeri, hogy az Unitárius Közlöny mindig érdekes, korszerű tudott lenni s olyan olcsó, amelyet mások csak hatalmas pénzbeli támogatással tudnak fönntartani. Lapunkat szívesen olvassák, reméljük szívesen is fogják fizetni.

Négyszázhuszonhárom hősünkről adott az Unitárius Közlöny eddig megemlékezést. Némelyikről kétszer háromszor is írhattunk. Sokan lapunkból kaptak hónapok óta várt hírt ismerőseikről, barátaikról s számos levelünk jöit annak bizonyosságául, hogy nem végeztünk hiábavaló munkát. Megemlékezéseinket folytatjuk. Kérjük olvasóinkat, hogy küldjék be küzdő és távollevő híveinkről adataikat.

Létay Balázs emlékére ifj. Schuster Emil 51. gy.-e. kadett, mint Létay hálás tanítványa 5 koronát, Kátóna Gyula kolozsvári unitárius koll. III. oszt. tanuló 1 koronát adományozott.

Házasság. Árkosi Barabás Vilmos honvéd alhadbiztos november 27-én tartotta esküvőjét Kolozsvárt Csikmindszenti Tamásy Stefike kisaszonnyal. Az egyházi áldást Főt. Ferenc József püspök úr adta az ifju párra az unitárius templomban. — Farkas Albert honvéd-tüzér zászlós nov. 30-án házassági frigyre lépett Boros Irén kisaszonnyal, lapunk szerkesztője leányával. Egyházi áldásban Györfi István theol. tanár részesítette az irjú párt. Kísérje boldogság, megelégedés frigyöket.

Eljegyzés. Máthé Mihály h.-kemenyfalvi lelkész november hó 24-én eljegyezte Lukácsfy Irénke kisaszonnyt Fugadról.

Elhunytak. *Kislovács István* máv. nyug. főkalauz, kiválóan szorgalmas, vallásos férfi élete 74-ik évében nov. 15-én elhunyt Kolozsvárt. Neje és egyetlen leánya gyászolja.

A 68-ik örökös alapító is megjött Végh Jánosné úrnő személyében, akiben egyik Koronka-utódot tisztelünk a néhai híres igazgató, Koronka József unokái közül. Fogadja hálás köszönetünket és szívélyes köszöntésünket. Köszönetünk megilleti Vass Domokos tanár tagtársunkat, aki mint Brassai egykori tanítványa teljesítette a kívánságát: mindenki gyűjtsön maga mellé még egy tagot.

Karácsonyi ajándéknak igen kedves és alkalmas a tordai országgyűlés képe, melyen Dávid Ferencz kihirdeti a hitszabadságot, „mert a hit istennek ajándéka“. A kép bármely lakásnak díszére válik. Csinos fakeretben 15 kor., keret nélkül 5 kor. Megrendelhető lapunk szerkesztőjénél.

Szerkesztői üzenetek. *Máthé.* Teljes név és hely nélküli közleményeket nem veszünk figyelembe. Amugy is, a szerelmi ömlengések, — bár ügyesen rimelnek — más lapja lapok tárcájába valók. — *J. f.* Egyik lelkészünk megtette a lépéseket, hogy beálljon rendes katonai szolgálatra, de tudomásunk szerint a jó szándéknál maradt. — *Osváth A.* és többi katonáinknak szívből szóló köszöntésünket küldjük. A lapot megküldjük örömet. Most az a fontos, hogy kapjanak némi enyhületet és erősítést.

Méhészeti Közlöny 1915, 10 - 11—12, utolsó számában megjelent „Pályázati hirdetémyre“-re kívánjuk felhívni olvasóink becses figyelmét. Az „Erdélyrészi Méhész-Egyesület“ évtizedek óta, minden eszközt felhasznál és minden alkalmat értékesít, nagy-horderejű és közgazdasági szempontból, annyira jelentőségteljes céljának valóstítására: hogy a szakszerű méhészkedés, a nép minden rétegében ismeretessé váljon és minél szélesebb körben gyakorlatba lépjen. Ezt a célt szolgálta évenként tartott tanfolyamokkal és ennek valóstításán fáradozik ma is, amikor a háború rokkantjai részére, ágilis főtitkára, vezetése mellett, egyik tanfolyamot a másik után tartja.

A gyakorlati szempontok mellett, azonban, lényegesnek és szükségesnek látja, az elvi kérdések tisztázását is és erre való tekintettel, szakszerű cikkek írására, pályázatot hirdet. A gondolkozó méhészeket, ily irányú munkák készítésére, az anyagi siker reménye mellett, biztonnyal az a szempont is ösztönözni fogja, hogy hazánk méhészeti ügyét, munkájukkal egy lépéssel előbbre vigyék.

Az első díj: 50 korona ;
a második díj 30 korona ;
a harmadik díj 20 korona.

Feltételek: 1. Pályázhatik a magyar szent-korona országaiból bárki. 2. A pályamunka csak magyar nyelven írható, terjedelme a „Méhészeti Közlöny“ ívréte szerint, 2 nyomtatott ívnél (32 oldal) nagyobb, fél ívnél (8 oldal) kisebb, nem lehet. 3. A szakcikkek tétele megválasztásában, az egyesület, szabadkezettel enged a pályázóknak.

A pályázatok, idegen kézzel írva, jelíges levélkével ellátva, az „Erdélyrészi Méhész-Egyesület“ elnökségéhez küldendők be, 1915. évi december végéig.

A beérkezett pályázatok közül, a három legjobb, a fentebb jelölt díjakat kapja. A többi pályaművek is, amennyiben a bíráló-bizottság úgy határoz, jutalmaztatni fognak.

A beküldött pályamunkák az egyesület tulajdonát képezik, s a nem díjazott munkákat is, jogában áll minden ellenérték nélkül tetszése szerint felhasználni.

TARTALOM.

I. Költemények.

A nők világa. Hazaszeretet (Ajtai János)	11
Riadó (Barabás Ábel)	21
A Kárpátok katonája (Gyallay Domokos)	24
Ima (Barabás Ábelné)	47
A mi katonáink (S Nagy László)	62
A mi katonáink (Szórakozás a táborban) (Sándor Zsigmond)	97
Sárosi ítélőmester átka (Hangay Sándor)	133
Áldásos élet (Felszeghy Dezső)	183
Köszöntő (Lovassy Andor)	183
Hantok között (Szász Dénes)	197
Hozzád kiáltunk. (Orbán Lajos)	210
Kérésem a tűzvonalba. (Péterffy Áron)	211

II. Vallásos és erkölcsös tárgyú közlemények.

1. Szerkesztő asztaláról 1, 17, 57, 73, 88, 105, 145, 169, 193, 209	
2. Hadba hívott magyar katona imája (Deák Miklós) . . .	2
3. Föl a lobogóval	4
4. Háborús újesztendei tisztelgés a főpásztornál	18
5. Hiszem az embert, hiszem az életet (Györfi István) . .	58
6. Egész szívvel (Kiss Sándor)	60
7. Tábori Ima (Fodor Pál)	65
8. Háború lelke (Marosi Márton)	74, 93
9. Beszéd a brassói új lelkész beiktatásán a ref. templom- ban (dr. Boros György)	90
10. Világháború (Györfi István)	131
11. 80 év Krisztus szellemében (Percelné, Kozma Flóra) .	146
12. Ferencz József születése 80 éves jubileumán (dr. Boros Gy.)	148
13. Sincky Julia koporsója mellett (dr. Boros György) . .	151
14. Pálffy Ferenc (— Ör. —)	196
15. Pongrácz Lajos cigányprimás sírja fölött (dr. Boros Gy.)	204
16. Lelkész beiktatás Nagyajtán	121
17. Unitárius Tőiskolai Tanulók Otthona Budapesten . . .	137

18. Angolországi útamról (dr. Kiss Elek)	164
19. Munkatárs (Györfi István)	22

III. Életrajzok, levelek.

1. Dr. Vass Pál (képpel)	25
2. Vargyasi br. Daniel Gábor 1824—1915 (Faluvégi Áron)	41
3. Dr. Wendte Károly ám. titkár dr. Boros Györgynek	67
4. Létay Balázs (arcképpel)	76
5. Lelkész levele a hadbavonuló hívének (Péter S. és felesége)	83
6. Demeter Dénes 1869—1915 (arcképpel) Péter Sándor .	95
7. Ürmössy Lajos 1851—1915.	96
8. Dr. Barabás Ábel 1877—1915,	106
9. Árkossy P. Lajos 1879—1915. (arcképpel) B. Gy.	130
10. A Magyarországi Unitárius Egyh. Főtanács levele katonáinkhoz	184
11. Amerikai levél (dr. Wendte Károly)	196

IV. Nők világa.

1. Unitárius leányaink munkája (Percelné, Kozma Flóra)	33
2. Kérés a nők szövetsége tagjaihoz	53

V. Tűzhely mellett.

1. Mikor tél van	12
----------------------------	----

VI. Különféle közlemények.

1. A mi katonáink 6, 25, 48, 69, 76, 97, 112, 139, 153, 184, 197 Irodalom:	34, 69, 102, 120, 165, 211
2. Unitárius keresztény népnaptár	13
3. Erős várunk nekünk az Isten	13
4. Az Úr így akarta (regény)	13
5. Egyházi és iskolai mozgalmak 14, 37, 54, 69, 85, 102, 122, 143, 166, 189, 205	
6. A D. F. E. köréből 119	36
7. Adat id. br. Daniel Gábor emlékéhez	68
8. A dévai Dávid Ferenc imaház Aranykönyve	127
9. Meghívó: a Dávid Ferenc-Egylet közgsülésére	129
10. A Dávid Ferenc-Egylet XXXI-ik közgyűlése, jegyzőkönyv	170
11. Haladás Petrozsényban (- M. —) (Hody és Adorján) 188,	223
12. A D. F. E. köréből	119

Az egyesület pénzturába a folyó évi szeptember hó 20-tól november 20-ig rendes tagsági díjat fizettek: Kiss Sándorné, Kiss Sándor, Pál Mihályné, Székely Mihály, Pilbák György, Kun Sándor Bálinté, Csete Imréné, Kozma Pálné, Dózsáné Kutos Erzsébet, özv. Kun Ádámné, Szentés Anna, Kun Jánosné, Szentés Erzsébet Kolozs 1914-re, Kovács Pálné ifj. és Timár Ferenczné ifj. Kolozs 1915-re, Gálfi Zsigmond Kolozsvár 1915 - 16-ra, dr. Kiss Ernő Ernő — árkosi — Kolozsvár 1915—1919-re, Székely László Déva 1915-1916-ra, dr. Demeter Attila Óradna 1916-ra, Albert Lőrincz Bölön 1914-re, Csép János Toroczkó 1908 - 1917-re, Ürmösi Jenő tanár Kolozsvár 1915-re, Kálmán Mózes Fiátfalva 1915-re, Mihály Domokos Szamossósmező 1917—1921-re.

Előfizetési díjat fizettek: Balogh Gábor Mikes 1916-ra, Kolozsvár Pál 1915-re, Szatmári Miklós Cegléd, Szabó Lajosné Brassó, dr. Székely Ferenc, dr. Székely Aladár Budapest 1915-re, Nagy Géza Bözödujfalu, Orbán Lajos Polgárdi, Kádár Lajos Kolozsvár 1916-ra, özv. Csegezi Gáborné Bágyon 1915—16-ra, özv. Farkas Lajosné Kolozsvár 1915-re, Csegezy Pál Lugos 1914—15-re, Elekes Mózes Prázmár 1915-re.

Alapítói díjban fizettek: Özv. Tibáld Józsefné Petke Vilma a maga és néhai férje nevére 25—25 koronát, Péterfi Zsigmond Kolozsvár 50 koronát.

Az egyesület perselyébe ajándékozott Péter Sándor Városfalva 94 fillért, az Unitárius Közlöny költségeire Kolozsvár Pál Mikes 56 fillért, br. P. Horváth Kálmán egyh. főgondnok. 50 koronát. Fogadják az egyesület köszönetét.

Kolozsvár, 1915. november hó 20-án.

Gálfi Lőrinc,
pénztárnok.

Egyesült Könyvnyomda R.-t.

Kolozsvár, Ferencz József-út 85. sz.

Ajánlja modern újdonságokkal, hangjegyekkel, szedőgépekkel és a technika legújabb vívmányu gyorsajtóival felszerelt műintézetét iskolák, egyházak, egyesületek, intézmények, magánosok, ipartelepek, kereskedők, gyárak, gazdaságok, pénzüintézetek, stb. részére szükséges mindennemű nyomtatványoknak izléses kivitelben való gyors előállítására. Egyetlen megrendelés, legyen az a legkisebb vagy a legnagyobb, mindenkit meggyőz az árak rendkívüli olcsóságáról s a munka kifogástalanságáról. —

Legújabb theologiai ujdonság!

Révész Imre: Dévay Biró Mátvás tanításai. Tanulmány a magy. prot. theologiai gondolkozás kezdeteiből K 5.—

Egyéb theologiai ujdonságok:

Bernát István: Az igazi élet felé K 1:20
Kirner A. B.: Betegápoló lelkész munkája a világháboruban „ —50
Kiss G.: Uj magyarország és keresztyénség „ 1.—
Lukácsy I.: Krisztus visszajövele. Füzve 4:20; kötve „ 5.—
Dr. Szabó Aladár: Jézus élete. Füzve K 3.—; kötve „ 5.—
Ifj. Szabó Aladár: A boldogság feltételei. 6 elmélk. „ 1.—
Ifj. Victor János: Jézus önarcképei. 8 elmélkedés .. „ 2.—

Háborus egyházi irodalom:

Birtha József: Háborus beszédek és imák K —50
Fülöp Béla: Bucsztatók hadban elesettek felett .. „ 1.—
Kiss József: Egyházi beszédek világháboru idején.. „ 3:40
Lencz G.: Beszédek és imák háborui alkalmakra II. kötet..... „ 5.—
Lukácsy Imre: Imé hamar eljövök. Egyházi beszédek „ 1:80
Sós K.: Isten és haza mindenünk! Egyházi beszédek „ 1:20
Szappanos Gy.: Istenre bizom magamat. Egyházi beszédek „ 3.—
Szentkirályi K.: Imádságok és beszédek háborus időben I. kötet K —80; II. 1.—; III. „ 2.—
Szüts L.: Egyházi beszédek háborus alkalmakra.... „ 1:20

Legújabb háborus imádságok könyvek:

Birtha J.: Örangyal. Imakönyv katonák és itthonmaradtak számára..... K —30
Keresztesi Károly: Ima, szükség s háboru idején .. „ —25
Murányi J.: Szüntelen imádkozzatok! „ —20
Szappanos Gy.: Imádságok itthonmaradtak részére .. „ —24

Raphatók: KÓKAI LAJOS könyvkereskedésében

Budapest IV., Kammermayer Károly-utca 3. szám.